

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Auctarium. Sive Additiones Ad Viri Clarissimi Henr. Zoesii
J.V.D. Universum Jus Canonicum**

Geismar, Justus Moritz von

Coloniæ Agrippinæ, 1691

Ad tit. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62259](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62259)

minimam causam id, quod bona fide actum est, rescindi debet. *L. Res bonâ fide ff. de action. empte.* quod potissimum obtinet, si causâ majori præjudicium fieret, *l. 4. ff. b. t.* Præstat enim in re vel quantitate modica læsum manere eum, qui restitutionem petit, quam quid majus rescindi, quæ autem res minima vocetur, Judicis arbitrio committi debet. *Covar. lib. 1. var. resol. cap. 3. n. 11.*

Secundò in causâ cognitione versatur, an auxiliam commune & ordinarium supplicanti competere possit, quo habito ipsi succurrendum non est per remedium Extraordinarium *L. in causa 16. in princ. ff. de minor.* Quin tamen possit etiam in tali causa Pontifex seu Princeps si velit restituere & auxiliam extraordinarium impertiri, dubium non est *L. 1. §. desertur ff. de bon. possess. secund. tab.*

AD TIT. XXXXIII.

De Arbitr.

AD Num. 8. ad fin. adde: Nisi tamen sordes aut turpitude arbitri sit manifesta, tunc enim arbiter ad ferendum laudum compellendus non est, vel si litigatores ipsum infama verint. *L. sed sig. §. 3. & 4. ff. b. t.*

Non cogetur etiam arbitrium susceptum prosequi, si se partes semel spreverint, & ad alium iyerint, etsi in continenti partes pœniteat. *L. 9. in fin. l. 10. & 11. ff. b. t.* Si plures sint arbitri, omnes adesse debent, adeò ut si duo ex tribus adsint, dictum illorum tertio absente nullius sit momenti. *L. sicuti 18. ff. eod. potuisse enim tertius reliquos*

duos in contrariam sententiam allatis rationibus traxisse, quamvis si omnes præsentés fuerint id prævaleat, in quod plures consentiunt, *d. l. 18.* Inimicitia etiam capitales si superaverint etiam cum altero litigatorum excusant arbitrum, uti & ætas vel adversa valetudo. *L. licet 17. ff. eod.* Quod etiam obtinet, si alter litigantium bonis cedat. *L. 17. in princ. ff. eod.* Ratio est, quod nulla foret exactio pœnæ contra illum, qui foris cessit. Eodem modo arbiter non tenetur sententiâ proferre, nisi uterque ex litigatoribus pœnam compromiserit, & quidem purè, nam si unus tantum compromitteret in pœnam claudicaret compromissum contra. *L. litigatores 11. §. penult. ff. b. t.*

AD LIBRUM II.

AD TITUL. I.

DE *judic. ad finem Tituli:* Porrò sine jurisdictione iudicium stare non potest, juxta vulgaram regulam quæ habet, quòd extra territorium jus dicenti impune non parcatur. *L. fin. ff. de jurisd.*

16. Jurisdictio definitur quod sit potestas publica statuendi & exequendi quid super negotio civili vel criminali, vel secundum Cujacium est notio, sive definitio causarum Magistratui proprio jure competens: ubi notio rectè ponitur loco generis, cum laxius pateat, & competat etiam Judicidato, qui tamen in definitione non comprehenditur.

17. Jurisdictio alia est voluntaria, alia

B 2

alia contentiosa; Illa ubique & quodcumque non tamen nisi inter volentes exercetur, uti sunt manumissiones, adoptiones &c. Hæc autem inter invitos, sed non nisi intra territorium.

Contentiosa iterum vel est ordinaria, quam Judex habet jure proprio, hoc est à Principe, vel populo, vel lege, vel est delegata, quam quis habet beneficio alieno. *l. 6. ff. de jurisd.*

18. Iterum dividitur jurisdicatio in mixtum & merum imperium. Mixtum imperium est potestas cognoscendi & statuendi quid super negotio civili, quo spectat jubere caveri, dare Judicem, in possessionem mittere, multam dicere, jubere rem ratam haberi, judicatum solvi, dare bonorum possessionem & similia. *L. 3. & 4. ff. de jurisd. dict.*

19. Merum imperium est jus gladii ad animadvertendum in facinorosos, & sic locum habet in criminalibus. Olim erat penes populum, hodie est penes Principem.

20. Quæres, an merum imperium sit penes Ecclesiam &c. Jus quidem meri imperii esse penes Ecclesiam, ab exercitio tamen jus abstineri propter mansuetudinem Christi quam profitentur Clerici. Non obstat quod soleant tradere nocentes foro seculari, quia, per hoc non exercetur merum imperium, sed tantum designatur, eum, qui hoc modo traditur foro laico, indignum esse privilegiis Clericalibus. Neque adversatur *cap. fin. Ne Clerici. vel Monach. inf. in 6.* quia ibi conceditur usus meri imperii Episcopo non ut tali, sed ut habenti simul conjunctam temporalem potestatem, prout hodie,

no tempore plerique ferè omnes Episcopi in Romano Imperio habent.

21. Cæterum jurisdictionis causa efficiens est Princeps, populus vel lex, privatus jurisdictionem dare non potest. *L. privatorum C. de jurisd. omn. jud.* Potest tamen jurisdictionem habenti eam prorogare, quæ prorogatio duplex est, vel expressa, quando constat de expresso partium consensu in judicem quem sciunt non esse suum *l. 2. ff. de judic. vel tacita*, quando quis coram Judice non suo litem contestatur, & non opponit exceptionem declinatoriam fori. *Felin in cap. inter num. 4. & seq. b. r.*

22. Quæres 1. an jurisdicatio acquiri possit per præscriptionem &c. quod sic, & quid è jure civili si cohæreat territorio, longe tempore procedet præscriptio, quia & ipsum territorium tanto tempore præscribitur, circa territorium videtur longissimum tempus requiri, & hæc ita contra privatum, contra Principem verò non præscribetur, nisi tempore immemoriali, quod est loco constituti *l. 6. c. de præscript. Jason. in l. imperium num. 20. ff. de jurisd. Covarruv. ad c. possessor p. 2. §. 3. n. 3* De jure Canonico si ve cohæreat territorio si ve non, requiritur tempus 40. annorum *c. 8. inf. de præscript. nisi præscriberetur contra Romanam Ecclesiam, tunc enim opus esset spatium centum annorum cap. ad audientiam 13. & 14. inf. eod. & ibi Abbas n. 12.*

23. Quæres 2. an per præscriptionem & exercitium unius actus jurisdictionis, acquiratur etiã jus exercendi alios actus. &c. In regula dici quantum possessum, tantum præscriptum, id tamen

NON

non nisi species jurisdictionis distinctas respicere, quia ab una specie exercitium unius actus recte extenditur ad actus alios ejusdem speciei; sic si quis per prescriptionem acquisivit unum actum, recte extenditur ad ceteros actus ejusdem speciei. *Alexand. consil. 68. n. 18. vol. 2.* Nisi tamen alius esset in quasi possessione aliorum actuum, tunc enim actus unius speciei non posset extendi ad ceteros actus, eò quod videntur esse omnino à se invicem separati. *Balb. de prescript. p. 2. q. 2. nu. 22. & seqq. Bronch. cent. 1. misc. assert. 9.*

AD TIT. II.

De foro compet.

Ad finem numeri primi adde: Realis regulariter locum habet in criminalibus, ne facinorosus fugam arripiat, regulariter tamen requiritur ut præcedat mandatum Judicis. *l. 3. c. de exhib. reis.* Ratio est quod ab executione inchoandum non sit, nisi tamen quis in flagranti crimine deprehendatur, vel sit suspectus de fuga, quia talis mox sine ulla commissione ulteriori capi potest per L. ait Prætor 10. §. si debitorem ff. Quæ in fraud. credit. in causis civilibus autem regulariter est prohibita. *un. C. de prohib. sequestr.* Eò quod inverso juris ordine sumatur exordium, excepto tamen si debitor sit suspectus de fuga, quo casu etiam in causa civili propria auctoritate debitor potest detineri, maxime si forensis sit. *Peckius in Tractat. de jure sist.*

A. finem numeri secundi adde: Citatio autem continere debet Primò nomen citantis, ut sciatur an habeat legi-

timam personam. Secundò, nomen Judicis citantis, ut sciatur an ille qui citat sit Judex competens, si enim esset incompetens, impunè citanti non pareretur, citatus tamè ad Judicem incompetentem comparere tenetur, & suam exceptionem si quam habet Judici exhibere, *tot. tit. ff. si quis in ius vocat. noverit.* Tertiò, locum Judicii, ut sciatur an locus sit tutus, quod tamen intelligendum est tantum de judicio delegato, quia si quis citetur ad tribunal ordinarium & nihil exprimitur, censetur quis ad locum solitum citatus, *L. si locus 59. ff. de judic.* Quartò, citatio continere debet nomen rei, sive ejus qui citatur, ut citatus positivè sciat se vocari ad iudicium. Quintò, causam ob quam citatur, ut sciat semper quare conveniatur. *Clem. 2. ut lito non contest.* Sextò, diem & terminum, ut citatus sciat diem ad quem vocatur non esse feriatum. Debet autem citatio fieri per apparitorem, qui si dicat se ex mandato Judicis citare, fides ei adhibenda est ex communi praxi. *Marant. p. 6. §. citatio num. 52.* Hoc etiam extra questionem est, quod, si apparitor dicat se citationem fecisse, ei omnimodè credatur, tum quod deponat de facto proprio, tum etiam quod electa in hoc sit ejus industria, adeoque pro ipsius dicto præsumitur. *Gail. lib. 1. obs. 54. num. 4. Menoch de arbitr. casu 112.*

AD TIT. III.

De libelli oblat.

Ad finem numeri primi adde: Libellus alius est articulatus, alius simplex. Articulus est, qui continet in se plus

B 3

plus